

□ مدتی پیش برای زیارت اهل قبور به قبرستان امامزاده عبدالله گرگان رفتم، ناگهان متوجه قبری شدم و وقتی نوشته‌های آن را خواندم، دریافتم که صاحب قبر، امین‌الشریعه‌ی سبزواری - مرد صاحب کمال و جمال - است که در غربت و غریبانه عمر را به پایان رسانده است، افسوس خوردم که چه گمنام آرمیده و چه کم‌لطفی‌ای در شأن و مقام او کرده‌ایم!

میر سید حسن امین‌الشریعه‌ی سبزواری در خانیه‌ی واقع در محله‌ی «پامنار» سبزوار زاده شد. این بنای

تبعید نمود و سرانجام ایشان در همین شهر (اول مرداد سال ۱۳۱۸ خورشیدی) جان به جان آفرین تسلیم نمود و در قبرستان امامزاده عبدالله گرگان برای همیشه به خاک سپرده شد. بر سنگ قبر کنونی او که دومین سنگ قبر ساخته شده است، مطالب زیر نوشته گردیده است: «آرامگاه عالم ربانی / مرحوم میر سید حسن / امین‌الشریعه سبزواری / (مؤلف اخلاق امینی) / وفات: مرداد ۱۳۱۸ / سید حسن به نام و امین شهرتش به دهر / چو او نژاد مادر ایام یک حکیم»

شرح کامل زندگی امین‌الشریعه در جلد چهارم کتاب رجال و مشاهیر ایران، تألیف حسن مرسلوند، جلد دوم کتاب فرهنگ رجال و مشاهیر تاریخ معاصر ایران، تألیف ابوالفضل شکوری، جلد اول فهرست مستند مشاهیر، تألیف فرشته مولوی از انتشارات کتابخانه‌ی ملی، مستدرک اعیان‌الشیعه (به عربی)، جلد نهم دایرة‌المعارف تشیع زیر نظر احمد صدر حاج‌سید جوادی، کتاب علمای مجاهد ایران، تألیف محمدحسن رجبی؛ جلد دوازدهم نگین سخن، تألیف عبدالرفیع حقیقت (رفیع)، تذکره‌ی سخنوران بیهقی؛ تألیف حسن مروجی و دایرة‌المعارف سبزواری تألیف محمود بیهقی و... مندرج است.

به یاد امین‌الشریعه، مردی که در دفاع از مشروطه تبعید شد

عالمی از دیار سربداران، آرمیده در استرآباد

علیرضا حصارنوی - باستان‌شناس، گمرگان

قدیمی که ملکیت آن تا این تاریخ، هنوز در همین خانواده باقی است، همان خانه‌ی بی‌ست که پسر و نوه‌ی دانشمندش در آن‌جا متولد شده‌اند.

امین‌الشریعه مؤلف کتاب‌های اخلاق امینی، کشکول امینی و سبعه‌ی امینی و از مردان علمی و دانشمندان دینی مشروطه‌طلب بود که مظفرالدین‌شاه قاجار، طی فرمان رسمی در سال ۱۳۱۶ هـ.ق. از او به‌عنوان یکی از «اجله‌ی علما و سادات» یاد کرد، لیکن محمدعلی‌شاه قاجار، در دوره‌ی «استبداد صغیر» او را از دیار سربداران (سبزواری) به دیار دارالمومنین (استرآباد)

پدر امین‌الشریعه هم، شاگرد حاج ملاهادی سبزواری بوده و خود امین‌الشریعه پدر سید علینقی امین متخلص به «ابن‌امین» (وفات ۱۳۷۹)، مدفون در حضرت عبدالعظیم شهر ری، مؤلف تاریخ سبزواری، از عالمان وارسته، مؤلفان برجسته و سخنوران عصر خود، مدرس معقول و منقول در مدرسه‌ی سپهسالار قدیم و مدت ۳۵ سال امام جماعت مسجد خاتم‌الانبیاء تهرانپارس و دارای ۳۰ جلد تألیفات علمی، ادبی و تاریخی است.

پروفسور سید حسن امین، نوه‌ی دانشمند امین‌الشریعه است که در روز ۷ آذرماه ۱۳۲۷ خورشیدی، در خانه‌ی قدیمی واقع در محله‌ی پامنار سبزواری متولد گردید. او را به سنت کهن، به اعتبار نام پدر بزرگش میر سید حسن امین‌الشریعه «سید حسن» نامیده‌اند.

سید حسن امین، اولین کتابش (دفتر شعر) را در ۱۶ سالگی در سال ۱۳۴۳ خورشیدی چاپ کرد. در ۱۷ سالگی (۱۳۴۵ خورشیدی) وارد دانشکده‌ی حقوق دانشگاه تهران شد. کارشناسی و کارشناسی ارشد را در دانشگاه تهران و دکترای تخصصی حقوق بین‌الملل را در دانشگاه گلاسگو گذراند و پس از ۱۴ سال تدریس در دانشگاه‌های دولتی اسکاتلند، به سمت استاد صاحب کرسی (پروفسور) حقوق در دانشگاه گلاسگو

کالیدونیا ارتقاء یافت. وی همچنین پس از اخذ پروانه‌ی وکالت از دادگاه‌های عالی اسکاتلند، به سمت مدعی‌العموم موقت شهر گلاسگو منصوب شد.

پروفسور امین، ۴۵ جلد کتاب و بیش از ۲۰۰ مقاله به زبان‌های فارسی و انگلیسی منتشر کرده و چهار مجله‌ی کلک، ایرانمهر، حافظ و پروین را نیز سردبیری کرده است. از دیگر آثار وی می‌توان به دایرة‌المعارف خواب و رؤیا، ادبیات معاصر ایران، تأملات ناپهنگام نیچه و تاریخ حقوق ایران اشاره کرد.

او هم‌اکنون سردبیر ماهنامه‌ی حافظ است و بیش‌ترین مقاله‌های او در طول سال‌های اخیر در همین نشریه منتشر شده است.

با توجه به شخصیت ارزشمند امین‌الشریعه که جامع صفات است و همچنین سابقه‌ی مبارزاتی ایشان به عنوان یک مشروطه‌طلب که به سبب آن به استرآباد تبعید شد، شایسته است که در راستای گرامیداشت چهره‌های علمی و سیاسی و نیز بر حسب سنت نیکو و مهمان‌نوازی که در جان هر یک از مردمان سرزمین دارالمومنین وجود دارد، چند پیشنهاد می‌گردد:

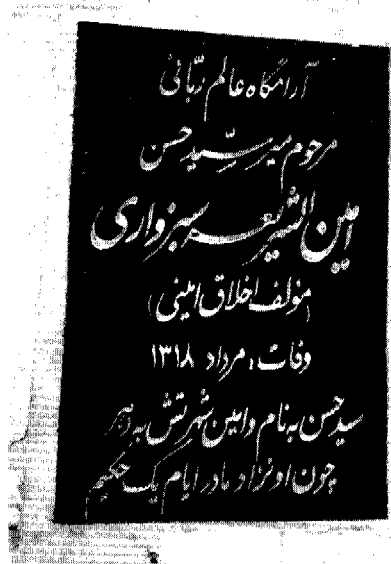
۱- در تقویم استان، نام امین‌الشریعه به‌عنوان یک چهره‌ی ماندگار (دینی، عرفانی و سیاسی) ثبت شود. از آن‌جا که تاریخ ولادت ایشان روشن نمی‌باشد، تاریخ درگذشتش پایه و اساس قرار داده شود و برنامه‌های پیش‌بینی شده را در همین روز انجام بدهند.

۲- هر ساله در روز درگذشت‌اش، برنامه‌هایی برای گرامیداشت یاد و نامش برگزار شود. یکی از این برنامه‌ها می‌تواند با همکاری مراکز علمی و فرهنگی شهرستان سبزوار و با عنوان «همایش شناخت اندیشه و خدمات امین‌الشریعه» برگزار شود.

۳- قبر او به نحو شایسته‌ی بازسازی شود و تصویری مناسب از ایشان بر روی قبر نصب گردد.

۴- به سبب شخصیت ذاتی، علمی و سابقه‌ی مبارزاتی، شایسته است یاد او و قبرش در فهرست میراث معنوی کشور به ثبت رسانیده شود.

۵- یکی از خیابان‌های شهر گرگان به نام وی نام‌گذاری گردد. [با تشکر از خاندان‌های محترم مقصودلو مخصوصاً جناب آقای یحیی‌خان قره‌داغی و آقای داودخان قره‌داغی] ■

نمایی از آرامگاه امین‌الشریعه

درگذشت دوست دیرین، شاعر و ادیب ارجمند معاصر، زنده‌نام **رحیم فضلی** (شهردار اسبق خرمشهر) را به خانواده‌ی گرمی و منسوبان نسبی و سببی آن مرد فرهیخته و همه‌ی یاران ادبی تسلیت می‌گوییم و برای آن شادروان غفران الهی و برای بازماندگان محترم اجر و صبر مسألت داریم. استاد ادیب برومند پروفسور سید حسن امین، حسین شهسوارانی، علیرضا تبریزی، رحیم زهتاب‌فرد، استاد محمدباقر صدرا، دکتر محمدتقی متقی، سرهنگ (بازنشسته) پرویز مهاجر شجاعی، حسین نوروزی (نقل از روزنامه‌ی اطلاعات، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۱۵)